

עודד מזרחי

לייב בן ה-14, נכד אחיו של 'החפץ חיים', בקש לנסע מהישיבה שבה למד ברוסיה אל ביתו בסטוצ'ין שבפולין. הרבנות עמדה להגיע בצהרי יום חמישי, והנסיעה, שכללה מעבר גבול מרוסיה לפולין, אמורה הייתה להמשך ממנה תמימה. בגלל שרשרת תקלות אחרה הרבנות בכמה שעות וצברה אחורים נוספים בתחנות הבאות. הנער לייב נוכח לדעת כי אפסו ספוייו להגיע לבית הוריו לפני שבת, וכי הוא מכרח לרדת באמצע הדרך. לשמחתו עצרה הרבנות בבוסטון, הסמוכה לראדין. לייב נרד מהרבנות, כיתף את צרורו, ועשה את דרכו לעירה כדי לשבות במחיצת דודו-זקנו (סבא), הצדיק הנודע.

הוא הגיע לראדין ולביתו של 'החפץ חיים' שעות ספורות לפני השבת והתקבל בחביבות על ידי הרבנית, שאמרה לו כי דודו כבר עלה לבית המדרש, שם נוהג הוא למסר שעור ל'בעלי-בתיים' לפני קבלת שבת. כאשר ראתה הרבנית כי הנער עיף מאוד מטרח הדרך, הציעה לו שינוח מעט לפני שילך לבית הכנסת. לייב, שכמעט לא נרדם בלילה בגלל טלטולי הדרך וישיבתו על מושב העץ הנקשה ברבנות, קבל את הצעתה. הוא השתרע על המטה הרחבה שליד הקיר ונרדם לאחר כמה רגעים.

כאשר פקח את עיניו, ראה את דודו-זקנו יושב ליד שלחן השבת כשהוא מעין בספר כלשהו. כשהבחין 'החפץ חיים' בנער שהתעורר, ברכו במאור פנים והורה לו לטל את ידיו, להתפלל קבלת שבת וערבית, ואז לשבת עמם לאכל את סעודת השבת. כשסיים לייב את תפלתו, קרא 'החפץ חיים' לרבנית, קדש על הין, ושלשטם - 'החפץ חיים', הרבנית והנער הצעיר, אכלו סעודת שבת מתבלת בזמירות ובדברי תורה.

לאחר שסימו וברכו ברפת המזון, בקש 'החפץ חיים' את סליחת האורח ופרש לחדרו לישן, ואף הנער עלה על צועו. אבל מפני שכבר ישן והתעורר אף לפני שעה, התקשה להרדם שוב. הוא קם מספתו ונכנס למטבח. אש הבליחה בכירה (הבהבה בתנור), ולאורה ראה את השעון הקטן הנצב על הדלפק. השעון הורה על השעה ארבע לפנות בקר. לייב התפלל. בתחלה סבר שהשעון אינו תקין ונצטר מלכת. הוא הטא את אָזְנוֹ ושמע היטב את תקותוקו. "איך? תכן שהשעה כה מאחרת?", הרהר בלבו. לאחר מכן משך בכתפיו, חזר לספה הרחבה ונרדם.

כאשר התעורר לייב כבר זרחה השמש והאיכה את חדרו. הוא מצא למרגלות מטתו קערה וספל מים. לאחר שנטל את ידיו נכנס למטבח, בירך את הרבנית בשבת שלום, ואז מראה השעון צד את עינו. לייב הביט בו וראה כי המחוגים מורים על השעה שבע. הוא שאל את הרבנית: "האם השעון תקין?"

"סבורה אני שכן", ענתה הרבנית, "זו כפי הנראה השעה. הרי הרב כבר הלך לבית הכנסת והתפלל מתחילה בעוד שעה". לייב נזכר בשעה שהורה השעון לאחר סעודת ערבית ופנה לרבנית בתמימה: "אבל אמש לאחר הסעודה נכנסתי למטבח", ספר, "והשעון הורה על השעה ארבע. איך? תכן הדרך?"

הרבנית ענתה: "השעה הייתה באמת מאחרת מאוד כשהסתיימה הסעודה."

התפלל הנער: "אבל הסעודה לא ארכה זמן כה רב. בערך שעה. מתי התחלנו לאכל?"

הרבנית חיכה ואמרה: "בוא ואספר לך מה קרה. כאשר הרב שב מבית הכנסת, היית שקוע בשנה עמקה. רציתי להעיר אותך, אבל הרב לא הניח לי באומר שאתה מתש לבטח מן הדרך הארכה והמפרכת. הוא הציע שנמתין עד שתתעורר לבד, אבל השעה הלכה והתאחרה. לפיכך הורה לבנו

אַרְיָה לַיִב שֵׁיִקְדָּשׁ, יוֹצֵיא גַם אוֹתִי יְדֵי חוֹבָה בְּקִדּוּשׁ, וְשָׁנִינוּ נֹאכֵל. וְכַךְ עָשִׂינוּ. בֵּינְתָיִם הָרַב זָשֵׁב וְלִמַּד תּוֹרָה וְקִבְעֵנוּ שְׂפָאֶשֶׁר תִּתְעוֹרֵר הוּא יַעִיר אוֹתִי מִשְׁנֵתִי, יְקַדֵּשׁ עֲבוּרוֹ וְעִבּוּרָךְ וְנִסְעֵד יַחַד אֶת סְעוּדַת הַשַּׁבָּת לְכַבּוֹדְךָ. וְאַכּוּ כָּדָּ הָיָה. הִתְעוֹרַרְתָּ בְּשַׁעֲהַ שְׁלוֹשׁ אַחַר חֲצוֹת, הָרַב הַעִיר אוֹתִי מִיָּד, וְסָעַדְנוּ יַחְדָּו. ..."

שָׁנִים רַבּוֹת לְאַחַר מִפְּן סֵפֶר רַבִּי לַיִב אֶת סְפּוּרוֹ זֶה לְאַחֲזִינוּ, וְסִיִּם בְּאוֹמְרוֹ: "לּוֹלֵא חֻקֵּי אֶת תַּעֲלוּמַת הַשָּׁעוֹן, לֹא הָיְתָה הַרְבֵּנִית אוֹמְרַת מְאוּמָּה, וּבְרוּר שֶׁ'הַחֲפֶץ תִּיִּים' בְּעֲצָמוֹ לֹא הָיָה רוֹמֵז לְכֹלֹם, וְהַמְעֵשָׂה לֹא הָיָה נוֹדֵעַ לְעוֹלָם..."